ResTek1—Løsning Øving 9

Oppgave 1

a) Materialbalanseligningen er

$$F = N(E_o + mE_g),$$

hvor

$$\begin{aligned} F &= N_p(B_o + (R_p - R_s)B_g) \\ E_o &= (B_o - B_{oi}) + (R_{si} - R_s)B_g \\ E_g &= B_{oi}(B_g/B_{gi} - 1). \end{aligned}$$

Siden reservoaret under dette spørsmålet antas ikke å ha noen gasskappe, så er $m = 0$ og $F = NE_o$. Verdiene er regnet ut i tabell 1. Fra plott i figur 1 finner en at $N = 121 \cdot 10^6$

p	$F \cdot 10^6$	E_o
3330	-	0.0
3150	1.805	0.01456
3000	3.520	0.02870
2850	5.723	0.04695
2700	-	0.06773

Tabell 1: Produksjonen F og ekspansjonen E_o ved en rekke reservoartrykk.

stb.

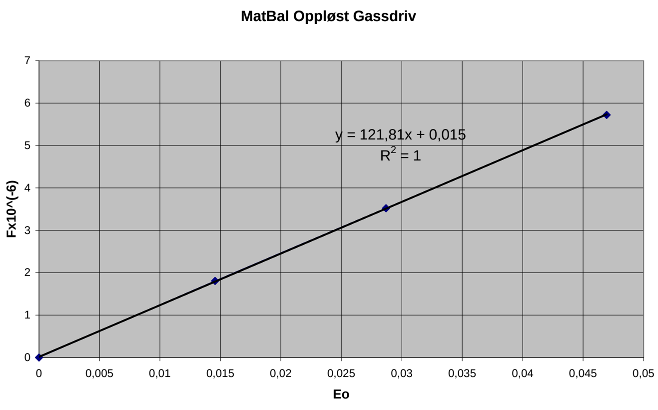

Figur 1: Plott av $F \cdot 10^{-6}$ mot E_o.

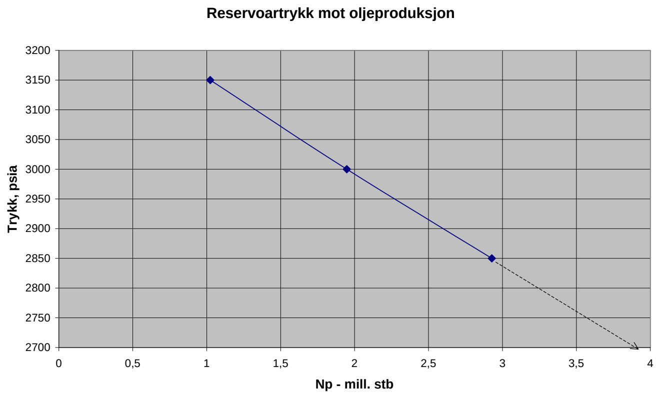

Figur 2: Ekstrapolering av oljeproduksjonen ned til 2700 psia.

b) Fra plott i figur 2 er estimert produksjon, N_p^e, ved $p = 2700$ psia gitt ved ekstrapolering, $N_p^e = 3.9 \cdot 10^6$ stb. Videre har vi at $S_o = (1 - N_p/N)B_o/B_{oi} \cdot (1 - S_{wc})$, $R = R_s + (k_g/k_o) \cdot (B_o\mu_o)/(B_g\mu_g)$, hvor R er det produserende gass-olje forholdet, $\log(k_g/k_o) = 34.5S_g - 2.54$, som er oppgitt, og fra materialbalanseligningen, $R_p^{\text{MB}} = N/N_p \cdot E_o/B_g - B_o/B_g + R_s$.

For å kunne beregne R_p^{GOR}, det vil si R_p fra GOR-ligningen, må en beregne R, det vil si GOR, ved $p = 2850$ psia. I tabell 2 er vist R beregnet med GOR-ligningen, hvor

Indeks	p	S_o	S_g	k_g/k_o	R
1	2850	0.662	0.038	0.0590	1133
2	2700	0.651	0.049	0.1414	1990

Tabell 2: GOR beregnet for to trykkverdier, fra GOR-ligningen.

verdien $N_p^e = 3.9 \cdot 10^6$ stb er brukt i siste linje. Da blir $\bar{R} = (R_1 + R_2)/2 = 1561.5$, $R_p^{\text{GOR}} = (R_{p1}N_{p1} + \bar{R}(N_{p2} - N_{p1}))/N_{p2}$, som gir $R_p^{\text{GOR}} = 1260$ scf/stb ved 2700 psia.

På den annen side er

$$
\begin{aligned}
R_p^{\text{MB}} &= \frac{N}{N_p}\frac{E_o}{B_g} - \frac{B_o}{B_g} + R_s \\
&= \frac{121}{3.9}\frac{0.06773}{0.00107} - \frac{1.2022}{0.00107} + 401 \;=\; 1241.
\end{aligned}
$$

Det betyr at med estimert produksjon $N_p^e = 3.9 \cdot 10^6$ stb ved $p = 2700$ psia, så blir $R_p^{\text{MB}} = 1241$ scf/stb, og $R_p^{\text{GOR}} = 1260$ scf/stb, et avvik på kune 1.52%, som gjør det unødvendig å iterere. Svaret blir altså at $N_p = 3.9 \cdot 10^6$ stb ved $p = 2700$ psia.

c) Vi har materialbalanseligningen $F/E_o = N + mNE_g/E_o$ som tilsier at et plott av F/E_o mot E_g/E_o vil gi en rett linje med akseavskjæring lik N og stigningsforhold mN. Verdier for tre trykknivå er vist i tabell 3. Fra plottet i figur 3 finner en at

p psia	$F \times 10^6$	E_o	E_g	$F/E_o \times 10^6$	E_g/E_o
3150	1.805	0.01456	0.07190	124.0	4.938
3000	3.520	0.02870	0.12942	122.6	4.510
2850	5.723	0.04695	0.20133	121.9	4.288

Tabell 3: Tallverdier for ledd i materialbalanseligningen for oljereservoar med gasskappe.

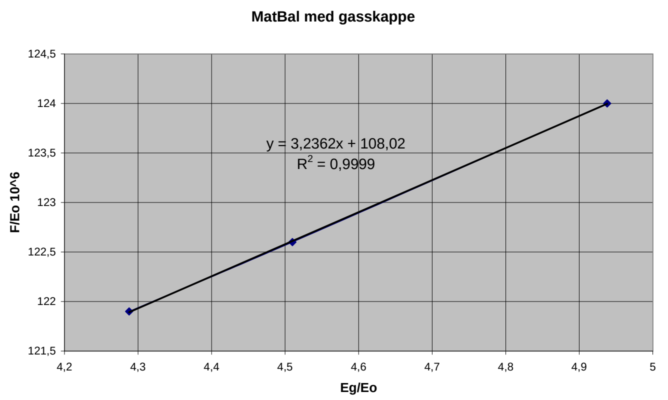

Figur 3: Materialbalanse med gasskappe

$N = 108 \times 10^6$ stb og $m = 3.24/108 = 0.03$. Merk at en liten gasskappe på 3% av oljesonen reduserer anslaget på N fra 121×10^6 til 108×10^6 på grunn av gassens høye kompressibilitet.

Oppgave 2

a) Over kokepunktet er det ingen fri gass i reservoaret og all produsert olje kommer fra oljefasen.

b) $q_o'R'$ er lik total produksjonsrate til gassen, både fri og oppløst gass. q_oR_s er produksjonsrate til kun oppløst gass. Differansen $q_o'R' - q_oR_s$ er produksjonsraten av det som er fri gass i reservoaret. Denne gassen innholder oppløst olje, slik at $(q_o'R' -$

$q_o R_s) r_s$ er raten av olje—olje som følger med produksjonen av fri gass fra reservoaret, og som felles ut som kondensat.

c) Ved bruk av oppgitte data fås, etter 15 års produksjon: $G_i B_{gi}$(MMrb): 627.179; F(MMstb): 2187.989; E_o(rb/stb): 0.2452; NE_o(MMrb): 735.60.

Merknad: R_p er ikke direkte oppgitt som G_p/N_p, så dersom en ikke husker denne definisjonen så kan en: (1) utlede uttrykket for F i ligning (6) i oppgaven, eller (2) ta sjansen på at når $R'_p = G_p/N'_p$ i tabell 5, og at justert N_p oppgis, så er det rimelig at $R_p = G_p/N_p$.

Med

$$E_{fw} = \frac{F - NE_o - GB_{gI}}{N},$$

blir E_{fw}(rb/stb): 0.2751, og med

$$c_f = \frac{E_{fw}(1 - S_{wc})}{B_{oi}\Delta p} - c_w S_w,$$

som gir c_f(1/psi$\times 10^{-6}$): 32.36.

d) Kompressibilitet er generelt definert ved

$$c_\alpha = \frac{1}{V_\alpha}\left(\frac{\partial V_\alpha}{\partial p}\right)_T,$$

hvor α er lik b for kompressibilitet av bulkvolumet og lik p (eller f) for kompressibilitet av porevolumet.

Ved sammenpressing av Ekofisk reservoaret vil endringen i bulkvolum være lik endringen i porevolum, $\Delta V_b = \Delta V_p$, (se Dake sin bok nr. 2, side 124, eller Amyx, Bass og Whiting, side 62). Da har vi

$$c_b V_b \Delta p = c_f V_p \Delta p,$$

eller $c_f = c_b/\phi$ med $c_b = (\Delta h/h)(1/\Delta p)$ når det bare er reservoarhøyden h som endres.

Da har vi

$$\frac{1}{\phi}\frac{\Delta h}{h}\frac{1}{p} = 32.36 \times 10^{-6},$$

som gir $\Delta h = 7.4$ft, som er av samme størrelsesorden som den innsynking av havbunnen som er observert.

Oppgave 3

a) $R_s = \Delta V_{ogs}/\Delta V_{oos}$; $B_o = \Delta V_{or}/\Delta V_{oos}$; $B_g = \Delta V_{gr}/\Delta V_{ggs}$; $r_s = \Delta V_{gos}/\Delta V_{ggs}$.

Med ΔV_{os} definert som totalt oljevolum på overflaten, $\Delta V_{os} = \Delta V_{oos} + \Delta V_{gos}$ og ΔV_{gs} definert som totalt gassvolum på overflaten, $\Delta V_{gs} = \Delta V_{ggs} + \Delta V_{ogs}$ så er $R = \Delta V_{gs}/\Delta V_{os}$.

b) Se forelesningsnotatene.

La Q betegne volumrate ved overflateforhold og q volumrate ved reservoarforhold. Da er $R = Q_g/Q_o$, $Q_o = q_o/B_o$, $Q_g = Q_{gf} + Q_o R_s$, $Q_{gf} = q_{gf}/B_g$, hvor indeks f betyr fri slik at Q_{gf} er overflaterate av fri gassrate i reservoaret inn mot brønnen. Vi har da at $R = Q_{gf}/Q_o + R_s$, $Q_{gf}/Q_o = (q_{gf}B_o)/(B_g q_o) = (k_g\mu_o B_o)/(k_o\mu_g B_g)$ ved bruk av Darcy's lov inn mot brønnen, og dermed fås oppgitt uttrykk.

En annen måte å se det samme på er å starte med

$$R = \frac{\Delta V_{ggs} + \Delta V_{ogs}}{\Delta V_{oos} + \Delta V_{gos}} = \frac{\Delta V_{ggs}}{\Delta V_{oos}} + R_s = \frac{\Delta V_{gr}/B_g}{\Delta V_{or}/B_o} + R_s,$$

siden $\Delta V_{gos} = 0$, og videre er $\Delta V_{gr}/\Delta V_{or} = q_{gf}/q_o$ og dette forholdet er gitt av Darcy's lov igjen. Dermed fås samme svar som ovenfor. Vi merker oss også at $\alpha = \Delta V_{ggs}/\Delta V_{oos}$, se spørsmål c).

c) Vi bruker her at $q_o\Delta t = \Delta V_{or}$, $q_g\Delta t = \Delta V_{gr}$, $Q_o\Delta t = \Delta V_{os}$, $Q_g\Delta t = \Delta V_{gs}$, hvor q er reservoarrate, Q er overflaterate, Δt det lille tidssteget som Δ-volumene blir produsert over. Vi uttrykker overflatevolumene ΔV_{os} og ΔV_{gs} ved reservoarvolumene ΔV_{or} og ΔV_{gr} samt volumfaktorer og får

$$\begin{aligned} \Delta V_{os} &= \Delta V_{gos} + \Delta V_{oos} = r_s\Delta V_{ggs} + \Delta V_{or}/B_o = r_s\Delta V_{gr}/B_g + \Delta V_{or}/B_o, \\ \Delta V_{gs} &= \Delta V_{ogs} + \Delta V_{ggs} = R_s\Delta V_{oos} + \Delta V_{gr}/B_g = R_s\Delta V_{or}/B_o + \Delta V_{gr}/B_g. \end{aligned}$$

Dette er to ligninger med to ukjente som gir

$$\Delta V_{or} = \frac{\Delta V_{os} - r_s\Delta V_{gs}}{1 - r_s R_s} B_o,$$

og

$$\Delta V_{gr} = \frac{\Delta V_{gs} - R_s\Delta V_{os}}{1 - r_s R_s} B_g.$$

Vi deler disse to ligningene på hverandre og får

$$\frac{\Delta V_{gr} B_o}{\Delta V_{or} B_g} = \frac{\Delta V_{gs} - R_s\Delta V_{os}}{\Delta V_{os} - r_s\Delta V_{gs}},$$

og

$$\alpha = \frac{q_g B_o}{q_o B_g} = \frac{\Delta V_{gr} B_o}{\Delta V_{or} B_g} = \frac{R - R_s}{1 - r_s R}, \quad \text{eller} \quad R = \frac{\alpha + R_s}{1 + \alpha r_s}.$$

En annen måte å gjøre dette på er å bruke at

$$R = \frac{\Delta V_{ggs} + \Delta V_{ogs}}{\Delta V_{oos} + \Delta V_{gos}} = \frac{\dfrac{\Delta V_{ogs} + \Delta V_{ggs}}{\Delta V_{oos}}}{\dfrac{\Delta V_{oos} + \Delta V_{gos}}{\Delta V_{oos}}},$$

$$= \frac{\frac{\Delta V_{ogs}}{\Delta V_{oos}} + \frac{\Delta V_{ggs}}{\Delta V_{oos}}}{1 + \frac{\Delta V_{gos}}{\Delta V_{oos}}} = \frac{R_s + \alpha}{1 + \frac{\Delta V_{gos}}{\Delta V_{oos}} \frac{\Delta V_{ggs}}{\Delta V_{ggs}}} = \frac{\alpha + R_s}{1 + \alpha r_s}.$$

d) Over kokepunktstrykket er gassmetningen null og dermed er $k_{rg} = 0$ og $\alpha = 0$ slik at $R = R_s$. Under p_b, ved lavt reservoartrykk, er gassmetningen høy og α høy. Selv om både R_s og r_s minker noe med trykket vil α kunne bli meget stor (både μ_g og B_g er mye mindre enn 1) slik at $R \approx 1/r_s$.